Izvađeno iz:
Rječnik biblijske teologije, Xavier Leon-Dufour, Kršćanska sadašnjost, Zagreb,1993.

U rječniku se koriste biblijski citati (samo kratice iz pokoncilske Biblje u izdanju Kršćanske sadašnjosti).

Biblijski tekstovi preuzeti su iz internetskog izdanja Velike biblijske konkordancije:
http://www.intratext.com/IXT/SCR0002/_P1.HTM

Tekst iz rječnika je napisan **podebljanim ili masnim slovima.**

U rječniku i u Bibliji se koristi ime Jahve koje je ovdje zamijenjeno imenom Gospodin.



Jakovljev san (Giorgio Vasari II, 1558.)
art.thewalters.org
CC Creative Commons

SNOVI

I starina i moderna znanost pripisuju veliku važnost snovima. Samo, iz različitih pobuda: starina u snovima vidi sredstvo kojim čovjek može stupiti u vezu s nadnaravnim svijetom, a moderna znanost očitovanje čovjekove duboke osobnosti. Ta dva gledanja nisu nespojiva: jer, kad Bog djeluje na čovjeka, to biva u najvećoj dubini njega samoga.

STARI ZAVJET

Narodi koji prethode Izraelu i oni koji ga okružuju smatraju san božanskim objavljenjem; a san je u njih toliko čest da kraljevi Egipta i Mezopotamije imaju uza se na raspolaganju tumače snova (Post 41,8; Jr 27,9).

(Post 41,8)
(8) Ujutro faraon bijaše uznemiren u duši, pa pozva sve čarobnjake i sve mudrace egipatske: ispriča im faraon svoje sne, ali mu ih nitko nije mogao protumačiti.

(Jr 27,9)
(9) Ne slušajte, dakle, svojih proroka, gatalaca, sanjara, zvjezdara svojih i čarobnjaka koji vam govore: 'Ne, vi nećete služiti kralju babilonskom!'

Stari zavjet također spominje u Izraelu objave dane u snovima; ovima treba pridružiti i Božje riječi te noćna viđenja Boga. Te su objave ponekad upućene privatnim osobama (Job 4,12-21; Sir 34,6),

(Job 4,12-21)
(12) Tajna riječ se meni objavila, šapat njen je uho moje čulo. (13) Noću, kada snovi duh obuzmu i
san dubok kad na ljude pada, (14) strah i trepet mene su svladali, kosti moje žestoko se stresle. (15)
Dah mi neki preko lica prođe, digoše se dlake na mom tijelu. (16) Stajao je netko - lica mu ne
poznah - ali likom bješe pred očima mojim. Posvuda tišina; uto začuh šapat: (17) 'Zar je smrtnik
koji pred Bogom pravedan? Zar je čovjek čist pred svojim Stvoriteljem? (18) Ni slugama svojim
više ne vjeruje, i anđele svoje za grijeh okrivljuje - (19) kako ne bi onda goste stanova glinenih
kojima je temelj u prahu zemaljskom. Gle, kao moljce njih sveudilj satiru: (20) od jutra do mraka u
prah pretvore, nestaju zasvagda - nitko i ne vidi. (21) Iščupan je kolčić njihova šatora, pogibaju
skoro, mudrost ne spoznavši.'

(Sir 34,6)
(6) Ako ih Svevišnji ne šalje kao glasnike svoje, ne posvećuj im ni jedne misli.

pa i poganima (Post 40-41; Dn 4).

(Post 40-41)
#40Poslije toga peharnik se i pekar egipatskog kralja ogriješe o svoga gospodara, kralja egipatskog.
(2) Faraon se razljuti na svoja dva dvoranina, glavnog peharnika i glavnog pekara, (3) te ih stavi u
zatvor, u zgradu zapovjednika tjelesne straže - u istu tamnicu gdje je i Josip bio zatvoren. (4)
Zapovjednik tjelesne straže odredi Josipa da ih poslužuje. Pošto su proveli u zatvoru neko vrijeme,
(5) obojica njih - peharnik i pekar egipatskog kralja, utamničenici - usnu san jedne te iste noći.
Svaki je usnuo svoj san; i svaki je san imao svoje značenje. (6) Kad je Josip ujutro došao k njima,
opazi da su neraspoloženi. (7) Upita faraonove dvorane koji su bili s njim u zatvoru u zgradi

njegova gospodara: "Zašto ste danas tako potišteni?" (8) Odgovore mu: "Sne smo usnuli, ali nikog nema da nam ih protumači." Josip im reče: "Zar tumačenje ne spada na Boga? Dajte, pričajte mi!" (9) Onda je glavni peharnik ispripovjedio Josipu svoj san: "Sanjao sam da je preda mnom lozov trs. (10) Na trsu bile tri mladice. I tek što je propupao, procvjeta i na njegovim grozdovima sazru bobe. (11) Kako sam u ruci držao faraonov pehar, uzmem grožđa, istiještim ga u faraonov pehar, a onda stavim pehar u faraonovu ruku." (12) Josip mu reče: "Ovo ti je značenje: tri mladice tri su dana. (13) Poslije tri dana faraon će te pomilovati i vratiti na tvoje mjesto; opet ćeš stavljati pehar faraonu u ruku, kao i prije, dok si mu bio peharnik. (14) Kada ti bude opet dobro, sjeti se da sam i ja bio s tobom, pa mi učini ovu uslugu: spomeni me faraonu i pokušaj me izvesti iz ove kuće. (15) Jer, zbilja, bio sam silom odveden iz zemlje Hebreja; ni ovdje nisam ništa skrivio, a baciše me u tamnicu." (16) Kad je glavni pekar vidio kako je Josip dao dobro tumačenje, reče mu: "Usnuh da su mi na glavi tri bijele košare. (17) U najgornjoj bilo svakovrsna peciva što ga pekar pripravlja faraonu, ali su ptice jele iz košare povrh moje glave." (18) Josip odgovori: "Ovo je značenje: tri košare tri su dana. (19) Poslije tri dana faraon će uzdići tvoju glavu i o drvo te objesiti te će ptice jesti meso s tebe." (20) I zaista, trećega dana, kad je faraon priredio gozbu za sve svoje službenike - bio mu je rođendan - iz sredine svojih službenika izluči glavnog peharnika i glavnog pekara. (21) Vrati glavnog peharnika u peharničku službu te je i dalje stavljao pehar u faraonovu ruku, (22) a glavnog pekara objesi, kako je Josip protumačio. (23) Ipak se glavni peharnik nije sjetio Josipa - zaboravio je na nj.

Faraonovi sni

#41Poslije dvije godine usnu faraon da stoji pokraj Nila. (2) Iz Nila iziđe sedam krava, lijepih i debelih; pasle su po šašu. (3) Ali odmah poslije njih iz Nila iziđe sedam drugih krava, ružnih i mršavih, te stanu uz one krave na obali Nila. (4) Ružne i mršave krave požderu ono sedam lijepih i pretilih, i uto se faraon probudi. (5) Opet zaspi te usnu drugi san: sedam punih i jedrih klasova izraste na jednoj stabljici. (6) Ali, eto, poslije njih uzraste sedam klasova šturih, istočnjakom opaljenih. (7) Šturi klasovi proždru sedam jedrih i punih klasova. I faraon se probudi, i gle: bio je to san. (8) Ujutro faraon bijaše uznemiren u duši, pa pozva sve čarobnjake i sve mudrace egipatske: ispriča im faraon svoje sne, ali mu ih nitko nije mogao protumačiti. (9) Onda progovori faraonov glavni peharnik: "Moram danas spomenuti jedan svoj propust. (10) Jednom, kad se faraon razljutio na svoje službenike, mene i glavnog pekara stavio je u zatvor u zgradi glavnog upravitelja. (11) Usnusmo san iste noći, i ja i on, ali je svaki od nas usnuo san drugog značenja. (12) Onda je s nama bio neki mladi Hebrej, sluga zapovjednika straže. Ispričasmo njemu svoje sne, a on nam ih protumači: kaza svakom značenje njegova sna. (13) Kako nam ih je protumačio, tako nam se i dogodilo: mene vratiše na moje mjesto, a onoga objesiše." (14) Faraon odmah pošalje po Josipa; izvuku ga brže-bolje iz tamnice; ošišaju mu kosu, obuku novo odijelo i on stupi pred faraona. (15) Onda faraon reče Josipu: "Usnuo sam san, a nitko ga ne može protumačiti. Čuo sam o tebi da možeš protumačiti san čim ga čuješ." (16) "Ništa ja ne mogu", odgovori Josip faraonu, "nego će Bog dati pravi odgovor faraonu." (17) Onda je faraon pripovjedao Josipu: "U svom snu stojim na obali Nila. (18) I gle! Iz Nila iziđe sedam debelih i lijepih krava. Pasle su po šašu. (19) Poslije njih izađe drugih sedam krava. Bile su mršave, vrlo ružne i koštunjave. Još nikad ne vidjeh onako ružnih krava u svoj zemlji egipatskoj! (20) I sedam mršavih i ružnih krava proždru prvih sedam debelih krava. (21) Pa iako su ih progutale, nije se vidjelo da im je što u trbuhu: bile su ružne kao i prije. Uto se probudim. (22) Zatim sam u snu vidio kako na jednoj stabljici uzraste sedam punih i lijepih klasova. (23) Ali poslije njih uzraste sedam klasova zgrčenih, šturih, istočnjakom opaljenih. (24) I šturi klasovi proždru sedam jedrih klasova. Kazao sam ovo i vračarima, ali nema nikoga da mi razjasni." (25) Onda Josip reče faraonu: "Faraonov je san samo jedan: Bog javlja faraonu što kani učiniti. (26) Sedam lijepih krava, to je sedam godina; sedam lijepih klasova opet je sedam godina. Tako je samo jedan san. (27) Sedam mršavih i ružnih krava poslije njih, a tako i sedam praznih, istočnjakom opaljenih klasova, označuje sedam gladnih godina. (28) To je ono što sam već faraonu

rekao: Bog objavljuje faraonu što kani učiniti. (29) Dolazi, evo, sedam godina velikog obilja svoj zemlji egipatskoj. (30) A poslije njih nastat će sedam gladnih godina, kada će se zaboraviti sve obilje u zemlji egipatskoj. (31) Kako glad bude harala zemljom, neće se ni znati da je u zemlji bilo obilje - zbog gladi koja će doći - jer će biti vrlo velika. (32) A što se faraonov san ponovio, znači da se Bog na to zaista odlučio i da će to uskoro provesti. (33) Zato neka faraon izabere sposobna i mudra čovjeka te ga postavi nad zemljom egipatskom. (34) Nadalje, neka se faraon pobrine da postavi nadglednika u zemlji koji će kupiti petinu sve žetve u zemlji egipatskoj za sedam godina obilja. (35) Neka skupljaju od svakog žita za sedam dobrih godina što dolaze; neka s ovlaštenjem faraonovim sabiru žito za hranu i pohranjuju ga po gradovima. (36) Neka zalihe služe za hranu u zemlji za sedam godina gladi što će snaći zemlju egipatsku, tako da za gladi zemlja ne propadne."



Josip tumači faraonov san (Raphael Sanzio, 1519, freska u Papinskoj palači u Vatikanu)
arthive.com

Josip uzvišen

(37) Svidje se odgovor faraonu i svim njegovim službenicima. (38) Zato faraon reče svojim službenicima: "Zar bismo mogli naći drugoga kao što je on, čovjeka koji bi bio tako obdaren duhom Božjim?" (39) A onda faraon reče Josipu: "Otkako je sve to Bog tebi otkrio, nikoga nema sposobna i mudra kao što si ti. (40) Ti ćeš biti upravitelj moga dvora: sav će se moj narod pokoravati tvojim naredbama. Jedino prijestoljem ja ću biti veći od tebe. (41) Postavljam te, evo," reče faraon Josipu, "nad svom zemljom egipatskom." (42) Poslije toga skine faraon sa svoje ruke pečatni prsten i stavi ga Josipu na ruku. Zatim zaodjene Josipa odjećom od najljepše tkanine, a o vrat mu objesi zlatan lanac. (43) Vozio se on u kolima kao njegov zamjenik, a pred njim klicahu: "Abrek! Na koljena!" Tako ga postavi nad svu zemlju egipatsku. (44) Još faraon reče Josipu: "Premda sam ja faraon, neće nitko dići svoje ruke ni noge bez tvog odobrenja u svoj zemlji egipatskoj." (45) Faraon nazva Josipa "Safenat Paneah", a za ženu mu dade Asenatu, kćer Poti-Fere, svećenika u Onu. I Josip postade poznat po zemlji egipatskoj. (46) Josipu je bilo trideset godina kad je stupio u službu faraona, kralja egipatskog. A otišavši Josip ispred faraona, putovao je po svoj zemlji egipatskoj. (47) Za sedam rodnih godina zemlja je rađala u obilju; (48) on je - u tih sedam godina što ih je egipatska zemlja uživala - kupio od različite ljetine i hranu pohranjivao u gradove, smještajući u svakom gradu urod iz okolnih polja. (49) Tako Josip nagomila mnogo žita, kao pijeska u moru, pa ga prestade i mjeriti jer mu mjere ne bijaše.

Josipovi sinovi

(50) Dok još ne nasta gladna godina, Josip imade dva sina koje mu rodi Asenata, kći Poti-Fere, svećenika u Onu. (51) Prvorođencu Josip nadjenu ime Manaše, "jer Bog je", reče, "dao te sam zaboravio svoje teškoće i svoj očinski dom." (52) Drugomu nadjenu ime Efrajim, "jer Bog me", reče, "učinio rodnim u zemlji moje nevolje." (53) Sedam godina obilja koje je uživala zemlja egipatska dođe kraju, (54) a primače se sedam gladnih godina, kako je Josip prorekao. U svim zemljama bijaše glad, a u svoj zemlji egipatskoj bijaše kruha. (55) A kad je i sva zemlja egipatska osjetila glad, puk zavapi faraonu za kruh; a faraon reče Egipćanima: "Idite k Josipu i što god vam rekne, činite!" (56) Kad se glad proširi po svoj zemlji, Josip rastvori skladišta te je Egipćane opskrbljivao žitom, jer je glad postala žestoka i u zemlji egipatskoj. (57) Sav je svijet išao u Egipat k Josipu da kupuje žita, jer je strašna glad vladala po svem svijetu.

(Dn 4)
#4Ja, Nabukodonozor, življah mirno u svojoj kući i sretno u svojoj palači, (2) kad vidjeh sanju koja me uplašila. Utvare i viđenja što su mi se na mom ležaju vrzla po glavi uznemiriše me. (3) I naredih: neka mi pozovu sve mudrace babilonske da mi kažu što sanja znači. (4) Dođoše gataoci, čarobnici, zvjezdari i tumači znakova: ja im rekoh svoju sanju, a oni mi ne znadoše reći njezino značenje. (5) Tada dođe preda me Daniel, koji je nazvan Baltazar prema imenu moga boga, i u komu prebiva duh Boga Svetoga. Ja mu pripovjedih svoju sanju: (6) "Baltazare, starješino gatalaca, znam da u tebi prebiva duh Boga Svetoga i da ti nijedna tajna nije preteška: evo sanje što je imah: daj mi njezino značenje. (7) Evo viđenja što mi se na postelji vrzlo po glavi: Pogledam, kad evo jedno stablo usred zemlje vrlo veliko. (8) Stablo poraste, postade snažno, visina mu doseže nebo, vidjelo se s krajeva zemlje. (9) Krošnja mu bijaše lijepa, plodovi obilni; na njemu je bilo hrane za sve, u njegovoj sjeni počivaše zvijerje poljsko, na njegovim se granama gnijezdile ptice nebeske i svako se tijelo hranilo od njega. (10) Ja promatrah viđenja što su mi se na mojoj postelji vrzla po glavi kad, evo, Stražar, Svetac, silazi s neba, (11) silnim glasom viče: 'Posijecite stablo, okrešite mu grane, počupajte mu lišće, pobacajte plodove! Neka se životinje razbjegnu ispod njega i ptice s grana njegovih! (12) U zemlji ostavite panj i korijenje u gvozdenim i mjedenim okovima, u travi poljskoj! Neka ga pere rosa nebeska, i travu zemaljsku neka dijeli sa zvijerjem poljskim! (13) Neka mu se promijeni srce čovječje, srce životinjsko nek' mu se dade! Sedam vremena neka prođe nad njim! (14) Tako su presudili Stražari, tako su odlučili Sveci, da sve živo upozna kako Svevišnji ima

vlast nad kraljevstvom ljudskim: on ga daje kome hoće i postavlja nad njim najnižega od ljudi!' (15) Ovo je sanja što je vidjeh ja, kralj Nabukodonozor. A ti, Baltazare, reci mi njezino značenje, jer mi nijedan od mudraca moga kraljevstva to ne može reći; ti možeš, jer u tebi je duh Boga Svetoga."
Daniel tumači san

(16) Tada se Daniel, nazvan Baltazar, načas smete i prestraši u svojim mislima. Kralj reče: "Baltazare, ne daj se zbuniti ovom sanjom i njezinim značenjem!" Baltazar odgovori: "Gospodaru moj, ova sanja neka bude tvojim dušmanima i njezino značenje tvojim mrziteljima! (17) Stablo koje si vidio, veliko i snažno, koje seže sve do neba i vidi se po svoj zemlji, (18) krošnje lijepe i plodova obilnih na kojem bijaše hrane za sve i pod kojim počiva zvijerje poljsko, a na njegovim se granama gnijezde ptice nebeske: (19) to si ti, o kralju, koji si velik i moćan, veličina ti se povećala i dosegla do neba, a tvoja vlast do krajeva zemlje. (20) A što je vidio kralj kako Stražar, Svetac, silazi s neba te govori: 'Posijecite stablo, raskomadajte ga, no njegov panj i korijenje ostavite u zemlji, u gvozdenim i mjedenim okovima, u travi poljskoj, neka ga pere rosa nebeska i dio neka mu bude sa zvijerjem poljskim dok ne prođe sedam vremena nad njim' - (21) ovo je značenje, o kralju, odluka Svevišnjega što će se ispuniti na mom gospodaru kralju: (22) Izagnat će te iz društva ljudi i sa životinjama ćeš poljskim boraviti; hranit ćeš se travom kao goveda, tebe će prati rosa nebeska; sedam će vremena proći nad tobom dok ne upoznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim i da ga daje kome on hoće. (23) A što se reklo 'Ostavite panj i korijenje stabla' - tvoje će se kraljevstvo obnoviti čim spoznaš da Nebesa imaju svu vlast. (24) Zato, kralju, neka ti bude mio moj savjet: iskupi svoje grijehe pravednim djelima i svoja bezakonja milosrđem prema siromasima, da bi ti potrajala sreća."

San se ispunja

(25) Sve se to dogodi kralju Nabukodonozoru. (26) Dvanaest mjeseci kasnije, šetajući babilonskim kraljevskim dvorom, (27) kralj govoraše: "Nije li to taj veliki Babilon što ga ja sagradih da mi bude kraljevskom prijestolnicom - snagom svoje moći, na slavu svoga veličanstva?" (28) Još bijahu te riječi u ustima njegovim kad s neba dođe glas: "Tebi se objavljuje, kralju Nabukodonozore! Kraljevstvo ti se oduzelo; (29) bit ćeš izagnan iz društva ljudi, sa životinjama ćeš poljskim boraviti; hranit ćeš se travom kao goveda, i sedam će vremena proći nad tobom dok ne spoznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim, i da ga on daje kome hoće." (30) I smjesta se riječ izvrši na Nabukodonozoru: bi izagnan iz društva ljudi, jeđaše travu kao goveda, prala ga rosa nebeska; vlasi mu narastoše poput orlova perja, a njegovi nokti kao ptičje pandže.

Nabukodonozor izliječen

(31) "Pošto se navršiše određeni dani, ja, Nabukodonozor, podigoh oči prema nebu, razum mi se vrati, tada blagoslovih Svevišnjega hvaleći i uzvisujući onoga koji živi dovijeka: njegovo je kraljevstvo - kraljevstvo vječno, njegova je vlast za sva pokoljenja. (32) Stanovnici zemlje - upravo kao da ih i nema: po svojoj volji postupa on s vojskom nebeskom i sa žiteljima zemaljskim. Nitko ne može zaustaviti njegovu ruku ili mu kazati: 'Što to radiš?' (33) U isti čas razum mi se vrati, i na slavu moje kraljevske časti vrati mi se veličanstvo i sjaj; moji me savjetnici i velikaši potražiše, bih uspostavljen u kraljevsku čast i moja veličina još poraste. (34) Sada ja, Nabukodonozor, hvalim, uzvisujem i slavim Kralja nebeskoga, čija su sva djela istina, svi putovi pravda i koji može poniziti one koji hode u oholosti."

Ali većina njih ima u vidu Božji naum o Božjem narodu: prosvjetljuju patrijarhe (Post 15,12-21; 20,3-6; 28,11-22; 37,5-11; 46,2-4: u elohističkoj predaji biva uvijek tako),

(Post 15,12-21)
(12) Kad je sunce bilo pri zalazu, dubok san obuzme Abrama, a onda se na nj spusti gust mrak pun jeze. (13) Tada Bog reče Abramu: "Dobro znaj da će tvoji potomci biti stranci u tuđoj zemlji;

robovat će i biti tlačeni četiri stotine godina, (14) ali narodu kojem budu služili ja ću suditi; i konačno će izići s velikim blagom. (15) A ti ćeš k ocima svojim u miru poći, u sretnoj starosti bit ćeš sahranjen. (16) Oni će se ovamo vratiti za četvrtog naraštaja, jer mjera se zlodjela amorejskih još nije navršila." (17) Kad je sunce zašlo i pao gust mrak, pojavi se zadimljen žeravnjak i goruća zublja te prođu između onih dijelova. (18) Toga je dana Gospodin sklopio Savez s Abramom rekavši: "Potomstvu tvojemu dajem zemlju ovu od Rijeke u Egiptu do Velike rijeke, rijeke Eufrata: (19) Kenijce, Kenižane, Kadmonce, (20) Hetite, Perižane, Refaimce, (21) Amorejce, Kanaance, Girgašane, Jebusejce."

(Post 20,3-6)
(3) Ali Bog dođe Abimeleku noću u snu te mu reče: "Zbog žene koju si uzeo moraš umrijeti, jer je ona žena udata." (4) A nije se Abimelek k njoj približavao. Zato reče: "Gospodine, zar ćeš pravednika pogubiti? (5) Zar mi on nije rekao: 'Ona mi je sestra.' A ona mi je sama rekla: 'On je moj brat.' Čiste sam savjesti i neokaljanih ruku ovo učinio." (6) Bog mu odvrati u snu: "Znam da si to učinio čiste savjesti; i ja sam te zadržavao da protiv mene ne griješiš; i nisam dopuštao da je dotakneš.

(Post 28,11-22)
(11) Stigne u neko mjesto i tu prenoći, jer sunce bijaše već zašlo. Uzme jedan kamen s onog mjesta, stavi ga pod glavu i na tom mjestu legne. (12) I usne san: ljestve stoje na zemlji, a vrhom do neba dopiru, i anđeli Božji po njima se penju i silaze. (13) Uza nj je Gospodin te mu govori: "Ja sam Gospodin, Bog tvoga praoca Abrahama i Bog Izakov. Zemlju na kojoj ležiš dat ću tebi i tvome potomstvu. (14) Tvojih će potomaka biti kao i praha na zemlji; raširit ćete se na zapad, istok, sjever i jug; tobom će se i tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje. (15) Dobro znaj: ja sam s tobom; čuvat ću te kamo god pođeš te ću te dovesti natrag u ovu zemlju; i neću te ostaviti dok ne izvršim što sam ti obećao." (16) Jakov se probudi od sna te reče: "Zaista se Gospodin nalazi na ovome mjestu, ali ja nisam znao!" (17) Potresen, uzviknu: "Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska!" (18) Rano ujutro Jakov uzme onaj kamen što ga bijaše stavio pod glavu, uspravi ga kao stup i po vrhu mu izlije ulja. (19) Ono mjesto on nazva Betel, dok je ime tome gradu prije bilo Luz. (20) Tada učini zavjet: "Ako Bog ostane sa mnom i uščuva me na ovom putu kojim idem, dade mi kruha da jedem i odijela da se oblačim, (21) te se zdravo vratim kući svoga oca, Gospodin će biti moj Bog. (22) A ovaj kamen koji sam uspravio kao stup bit će kuća Božja. A od svega što mi budeš davao za te ću odlagati desetinu."

(Post 37,5-11)
(5) Jednom Josip usni san i kaza ga svojoj braći, a oni ga zbog toga još više zamrze. (6) "Poslušajte", reče im, "san što sam ga usnio! (7) Pomislite! Vezali smo nasred polja snopove, kadli se najednom moj snop uspravi i stade uzgor. Uto se vaši snopovi okupe okolo i duboko se poklone mom snopu." (8) Njegova ga braća upitaše: "Kaniš li nad nama zakraljevati? Hoćeš li nam biti gospodar?" I još ga više zamrze zbog njegova pričanja o snovima. (9) Usni on još jedan san te ga ispriča svojoj braći: "Još sam jedan san usnuo. Pazite! Sunce, mjesec i jedanaest zvijezda duboko mi se klanjahu!" (10) Kad je to ispričao svome ocu, ukori ga otac i reče mu: "Što znači taj san što si ga usnuo? Zar ćemo doći ja, tvoja majka i tvoja braća pa ti se do zemlje klanjati?" (11) I dok su braća od zavisti bila ljuta na nj, njegov je otac razmišljao o svemu.

(Post 46,2-4)
(2) U noćnom viđenju zovne Bog Izraela: "Jakove! Jakove!" On odgovori: "Evo me!" (3) "Ja sam Bog, Bog tvoga oca. Ne boj se sići u Egipat, jer ću ondje od tebe proizvesti velik narod. (4) Ja ću sići u Egipat s tobom i sam ću te vratiti ovamo; a Josip će ti svojom rukom oči zaklopiti."

Gideona (Suci 6,25 sl),

(Suci 6,25 sl)
(25) Iste noći Gospodin reče Gideonu: "U svojega oca uzmi utovljena junca, junca od sedam godina, i razori Baalov žrtvenik i posijeci gaj pokraj njega. (26) Potom podigni žrtvenik Gospodinu, Bogu svome, na vrhu te gorske stijene i dobro ga uredi. Uzmi junca i prinesi paljenicu na drvima Ašere što ih u gaju nasiječeš."

Samuela (1 Sam 3),

(1 Sam 3)
#3Mladi je Samuel služio Gospodinu pod nadzorom Elijevim; u ono vrijeme Gospodin je izrijetka govorio ljudima, a viđenja nisu bila česta. (2) No jednoga je dana Eli ležao u svojoj sobi - oči su njegove počele slabiti te više nije mogao vidjeti - (3) svijećnjak Božji još ne bijaše ugašen i Samuel je spavao u svetištu Gospodnjem, ondje gdje je bio Kovčeg Božji. (4) I Gospodin zovnu: "Samuele! Samuele!" A on odgovori: "Evo me!" (5) I otrča k Eliju i reče: "Evo me! Ti si me zvao!" A Eli reče: "Ja te nisam zvao. Vrati se i spavaj!" I on ode i leže. (6) I Gospodin opet zovnu: "Samuele! Samuele!" Samuel usta, ode k Eliju i reče: "Evo me! Ti si me zvao!" A Eli odgovori: "Ja te nisam zvao, sine! Vrati se i spavaj!" (7) Samuel još nije poznavao Gospodina i još mu nikada ne bijaše objavljena riječ Gospodnja. (8) I Gospodin zovnu Samuela po treći put. On usta, ode k Eliju i reče: "Evo me! Ti si me zvao!" Sada Eli razumje da je Gospodin zvao dječaka. (9) Zato reče Samuelu: "Idi i lezi; a ako te zovne, ti reci: 'Govori, sluga tvoj sluša.'" I Samuel ode i leže na svoje mjesto. (10) I dođe Gospodin i stade i zovnu kao prije: "Samuele! Samuele!" A Samuel odgovori: "Govori, sluga tvoj sluša." (11) Tada Gospodin reče Samuelu: "Evo, učinit ću nešto u Izraelu da će oba uha zujati svakome koji čuje. (12) U onaj ću dan ispuniti na Eliju sve što sam rekao za kuću njegovu, od početka do kraja. (13) Ti ćeš mu objaviti da osuđujem kuću njegovu dovijeka; on je znao da njegovi sinovi hule na Boga, a nije ih obuzdao. (14) Zato - kunem se domu Elijevu - neće oprati krivicu Elijeva doma nikakve žrtve ni prinosi dovijeka." (15) Samuel je spavao do jutra, a onda otvori vrata Doma Gospodnjega. Samuel se bojao kazati viđenje Eliju. (16) Ali Eli zovnu Samuela govoreći: "Samuele, sine!" A on odgovori: "Evo me!" (17) I on upita: "Kakva je riječ koju ti reče? Nemoj mi zatajiti ništa! Tako ti Bog učinio zlo i dodao ti drugo ako mi zatajiš nešto od onoga što ti je kazao." (18) Nato mu Samuel pripovjedi sve i ništa ne zataji od njega. A Eli reče: "On je Gospodin, neka čini što je dobro u očima njegovim!" (19) Samuel je rastao, a Gospodin je bio s njim i nije pustio da ijedna od njegovih riječi padne na zemlju. (20) Sav Izrael, od Dana do Beer Šebe, spozna da je Samuel postavljen za proroka Gospodnjega. (21) Gospodin se i dalje javljao u Šilu, jer se objavljivao Samuelu u svojoj riječi i riječ se Samuelova obraćala svemu Izraelu. (Eli je bio vrlo star, a njegovi su sinovi ustrajali u svome opakom postupku pred Gospodinom.)

Natana (2 Sam 7,4)

(2 Sam 7,4)
(4) Ali još iste noći dođe Natanu ova Gospodnja riječ:

Salomona (1 Kr 3).

(1 Kr 3)
#3Salomon se sprijatelji s faraonom, kraljem egipatskim: oženi se kćerju faraonovom i uvede je u Davidov grad dokle ne dovrši gradnju svoga dvora, Hrama Gospodnjega i zidova oko Jeruzalema. (2) Narod je pak prinosio žrtve na uzvišicama, jer još nije bio sagrađen do toga vremena dom imenu Gospodnjem. (3) A Salomon je ljubio Gospodina: ravnao se prema naredbama svoga oca Davida,

samo je prinosio klanice i kađenice na uzvišicama.
Salomon moli za dar mudrosti
(4) Kralj ode u Gibeon da prinese žrtvu, jer ondje bijaše najveća uzvišica. Salomon prinese tisuću paljenica na tom žrtveniku. (5) U Gibeonu se Gospodin javi Salomonu noću u snu. Bog reče: "Traži što da ti dadem." (6) Salomon odgovori: "Veoma si naklon bio svome sluzi Davidu, mome ocu, jer je hodio pred tobom u vjernosti, pravednosti i poštenju srca svoga; i sačuvao si mu tu veliku milost i dao si da jedan od njegovih sinova sjedi na njegovu prijestolju. (7) Sada, o Gospodine, Bože moj, ti si učinio kraljem slugu svoga na mjesto moga oca Davida, a ja sam još sasvim mlad te još ne znam vladati. (8) Tvoj je sluga usred naroda koji si izabrao; naroda brojnog, koji se ne da izbrojiti ni popisati. (9) Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik!" (10) Bijaše milo Gospodinu što je Salomon to zamolio. (11) Zato mu Gospodin reče: "Jer si to tražio, a nisi iskao ni duga života, ni bogatstva, ni smrti svojih neprijatelja, nego pronicavost u prosuđivanju pravice, (12) evo ću učiniti po riječima tvojim: dajem ti srce mudro i razumno, kakvo nije imao nitko prije tebe niti će ga imati itko poslije tebe, (13) ali ti dajem i što nisi tražio: bogatstvo i slavu kakve nema nitko među kraljevima. (14) I ako budeš stupao mojim putovima i budeš se držao mojih zakona i zapovijedi, kao što je činio tvoj otac David, umnožit ću tvoje dane." (15) Salomon se probudi, i gle: bijaše to san. On se vrati u Jeruzalem i stade pred Kovčeg saveza Gospodnjega; prinese paljenice i žrtve pričesnice i priredi gozbu svim slugama svojim.
Salomonova presuda
(16) Tada dođoše dvije bludnice kralju i stadoše preda nj. (17) I reče jedna žena: "Dopusti, gospodaru moj! Ja i ova žena u istoj kući živimo i ja sam rodila kraj nje u kući. (18) A trećega dana poslije moga porođaja rodi i ova žena. Bile smo zajedno i nikoga stranog s nama; samo nas dvije u kući. (19) Jedne noći umrije sin ove žene jer bijaše legla na njega. (20) I ustade ona usred noći, uze moga sina o boku mojem, dok je tvoja sluškinja spavala, i stavi ga sebi u naručje, a svoga mrtvog sina stavi kraj mene. (21) A kad ujutro ustadoh da podojim svoga sina, gle: on mrtav! I kad sam pažljivije pogledala, razabrah: nije to moj sin koga sam ja rodila!" (22) Tada reče druga žena: "Ne, nije tako. Moj je sin onaj živi, a tvoj je onaj koji je mrtav!" A prva joj odvrati: "Nije istina! Tvoj je sin onaj koji je mrtav, a moj je onaj koji živi!" I tako se prepirahu pred kraljem. (23) A kralj onda progovori: "Ova kaže: 'Ovaj živi moj je sin, a onaj mrtvi tvoj'; druga pak kaže: 'Nije, nego je tvoj sin mrtav, a moj je onaj živi.' (24) Donesite mi mač!" naredi kralj. I donesoše mač pred kralja, (25) a on reče: "Rasijecite živo dijete nadvoje i dajte polovinu jednoj, a polovinu drugoj." (26) Tada ženu, majku živog djeteta, zabolje srce za sinom i povika ona kralju: "Ah, gospodaru! Neka se njoj dade dijete, samo ga nemojte ubijati!" A ona druga govoraše: "Neka ne bude ni meni ni tebi: rasijecite ga!" (27) Onda progovori kralj i reče: "Dajte dijete prvoj, nipošto ga ne ubijajte! Ona mu je majka." (28) Sav je Izrael čuo presudu koju je izrekao kralj i poštovali su kralja, jer su vidjeli da je u njemu božanska mudrost u izricanju pravde.

Poslije izgnanstva, Zaharija (1-6)

(Zah 1-6)
#1Osmoga mjeseca druge godine Darijeve dođe riječ Gospodnja proroku Zahariji, sinu Berekjinu, sinu Idonovu. (2) "Gospodin se teško razgnjevio na oce vaše! (3) Zatim im reci: 'Ovako govori Gospodin nad Vojskama: Vratite se meni, i ja ću se vratiti vama' - riječ je Gospodina nad Vojskama. (4) 'Ne budite poput svojih otaca koje su pozivali negdašnji proroci.' Ovako govori Gospodin nad Vojskama: 'Vratite se sa zlih putova svojih i od zlih djela. Ali oni nisu slušali ni pazili na mene' - govori Gospodin. (5) Gdje su sad oci vaši? Zar će dovijeka živjeti proroci? (6) Ali moje riječi i odredbe, koje sam naložio slugama svojim prorocima, nisu li stigle vaše oce? Oni se obratiše i priznaše: 'Gospodin nad Vojskama učinio je s nama kako bijaše namislio učiniti prema našim putovima i našim djelima.'"

Prvo viđenje: Konjanici

(7) Dvadeset i četvrtog dana, jedanaestoga mjeseca, a to je mjesec Šebat, druge godine Darijeve, dođe riječ Gospodnja proroku Zahariji, sinu Berekjinu, sinu Idonovu. (8) Imao sam noću viđenje. Gle, na riđanu čovjek jaše među mirtama koje imaju duboko korijenje, a iza njega konji riđi, smeđi i bijeli. (9) Upitah: "Koji su ovi, gospodaru?" Anđeo koji je sa mnom govorio reče mi: "Ja ću ti pokazati koji su." (10) Čovjek koji stajaše među mirtama odgovori: "Ovo su oni koje je poslao Gospodin da obilaze zemlju." (11) Oni se obratiše anđelu Gospodnjem, koji stajaše među mirtama, i kazaše: "Obišli smo zemlju, i gle: sva zemlja počiva i miruje." (12) Tada progovori anđeo Gospodnji i reče: "Gospodine nad Vojskama, kada ćeš se već jednom smilovati Jeruzalemu i gradovima judejskim na koje se već sedamdeset godina ljuto srdiš?" (13) A Gospodin anđelu koji je govorio sa mnom odgovori utješnim riječima. (14) I anđeo koji je govorio sa mnom reče mi: "Objavi ovo: 'Ovako govori Gospodin nad Vojskama: Ljubavlju ljubomornom gorim za Jeruzalem i za Sion, (15) a velikim gnjevom plamtim na ohole narode, jer kad se ono malo rasrdih, oni prijeđoše mjeru.' (16) Zato ovako govori Gospodin: 'Vraćam se Jeruzalemu s milosrđem; opet će u njemu sagraditi Dom moj' - riječ je Gospodina nad Vojskama - 'i opet će se u Jeruzalemu protezati uže mjeračko.' (17) I ovo poruči: 'Ovako govori Gospodin nad Vojskama: Moji će se gradovi opet prelijevati obiljem, i Gospodin će utješiti Sion, izabrati Jeruzalem.'"

Drugo viđenje: Rogovi i kovači

#2Podigoh oči i vidjeh. I gle: četiri roga. (2) Upitah anđela koji je govorio sa mnom: "Što je ovo?" On mi odgovori: "To su rogovi koji su raznijeli Judu, Izraela i Jeruzalem." (3) Onda mi Gospodin pokaza četiri kovača. (4) A ja upitah: "Što su došli ovi raditi?" On mi odgovori: "Ono su rogovi koji su raznijeli Judu te se nitko više ne usuđuje dići glavu; a ovi su došli da ih zastraše i da slome rogove narodima koji podizahu rog na zemlju Judinu kako bi je raznijeli."

Treće viđenje: Mjerač

(5) Podigoh oči i vidjeh. I gle: čovjek, a u ruci mu mjeračko uže. (6) Upitah ga: "Kamo ideš?" Odgovori mi: "Da izmjerim Jeruzalem i da vidim koliko je širok a koliko dug." (7) I gle, anđeo koji je govorio sa mnom stajaše nepomično, a drugi mu iziđe u susret (8) i reče mu: "Trči, reci onome mladiću ovako: Jeruzalem će biti kao otvoren grad radi mnoštva ljudi i stoke koji će biti u njemu. (9) A ja ću mu - riječ je Gospodnja - biti ognjen zid unaokolo i Slava njegova sred njega." (10) "Hej! Hej! Bježite iz zemlje sjeverne" - riječ je Gospodnja - "jer u sva četiri vjetra nebeska razasuo sam vas" - riječ je Gospodnja! (11) "Hej, Sione, koji živiš kod kćeri babilonske, spasi se!" (12) Ovako govori Gospodin nad Vojskama, čija me Slava izaslala k narodima koji su vas opljačkali: "Tko vas dira, dira mi zjenicu oka. (13) Gle, ruku dižem na njih da plijenom budu svojim robovima." Znat ćete tako da me posla Gospodin nad Vojskama! (14) "Kliči i raduj se, kćeri sionska, jer evo, dolazim usred tebe prebivat' - riječ je Gospodnja. (15) U onaj dan mnogi će narodi uz Gospodina prionuti i bit će narod moj, a ja ću prebivati usred tebe." Znat ćeš tako da me tebi posla Gospodin nad Vojskama. (16) I Judeja će biti baština Gospodnja, njegov dio u Svetoj zemlji, i on će opet izabrati Jeruzalem. (17) Tiho, ljudi svi, pred Gospodinom, jer, evo, on ustaje iz svetoga Prebivališta svojega!

Četvrto viđenje: Jošuine haljine

#3Potom mi pokaza Jošuu, velikog svećenika, koji stajaše pred anđelom Gospodnjim, i Satana, koji mu stajaše zdesna da ga tuži. (2) Anđeo Gospodnji reče Satanu: "Suzbio te Gospodin, Satane! Suzbio te Gospodin koji izabra Jeruzalem! Nije li on glavnja iz ognja izvučena?" (3) A Jošua bijaše obučen u prljave haljine dok stajaše pred anđelom Gospodnjim. (4) Anđeo se obrati onima koji pred njim stajahu i reče im: "Skinite s njega te prljave haljine!" I reče mu: "Evo, skidam s tebe tvoju krivicu i odijevam te u dragocjenu haljinu!" (5) I nastavi: "Stavite mu čist povez oko glave!" Oni mu staviše čist povez oko glave i odjenuše ga u dragocjene haljine u nazočnosti anđelovoj. (6) I anđeo Gospodnji upozori Jošuu: (7) "Ovako govori Gospodin nad Vojskama: 'Ako budeš mojim putovima hodio i mojih se pridržavao naredaba, ti ćeš biti upravitelj u Domu mojemu, čuvat ćeš moja predvorja i dat ću ti pristup među one koji ondje stoje.

Dolazak "Izdanka"

(8) Poslušaj, dakle, Jošua, veliki svećeniče, ti i drugovi tvoji koji su oko tebe, jer vi ste ljudi znamenja! Evo, ja ću dovesti Izdanak, Slugu svojega, i uklonit ću opačinu ove zemlje u jedan dan. (9) Jer evo kamena koji stavljam pred Jošuu: na tom je kamenu sedam očiju i u nj ću urezati natpis' - riječ je Gospodina nad Vojskama. (10) 'U dan onaj' - riječ je Gospodina nad Vojskama - 'pozivat ćete jedan drugoga pod lozu i pod smokvu.'"

Peto viđenje: Svijećnjak i masline

#4Anđeo koji je govorio sa mnom vrati se tad i probudi me kao čovjeka koji se oda sna budi. (2) "Što vidiš?" - upita. Ja odgovorih: "Vidim, evo, svijećnjak, sav od zlata, s posudom za ulje vrh njega; i sedam je žižaka na svijećnjaku, sa sedam lijevaka za sedam žižaka što su na njemu. (3) Dvije su masline kraj njega, jedna njemu zdesna, druga slijeva." (4) Obratih se anđelu koji je govorio sa mnom i upitah ga: "Što je to, gospodaru?" (5) Anđeo koji je govorio sa mnom odgovori mi: "Zar ne znaš što je to?" Ja rekoh: "Ne, gospodaru." (6a) On mi tad odgovori ovako:

Tri riječi Zerubabelu

<6b>Evo riječi Gospodnje Zerubabelu: "Ne silom niti snagom, već duhom mojim!" - riječ je Gospodina nad Vojskama. (7) Što si ti, goro velika? Pred Zreubabelom postaješ ravnica! On će izvući krunišni kamen uz poklike: "Hvala! Hvala za njega!" (8) Dođe mi potom riječ Gospodnja: (9) Zerubabelove su ruke ovaj Dom utemeljile, njegove će ga ruke završiti. I vi ćete znati da me k vama poslao Gospodin nad Vojskama. (10a) Jer, tko je prezreo dan skromnih početaka? Radovat će se kad vide olovni visak u ruci Zerubabelovoj. <10b>"Ovih sedam oči su Gospodnje što strijeljaju po svoj zemlji." (11) Tad progovorih i zapitah ga: "Što su one dvije masline desno i lijevo od svijećnjaka?" (12) Progovorih opet i upitah ga: "Što su one dvije maslinove grančice koje kroz dvije zlatne cijevi dolijevaju ulje?" (13) On mi odgovori: "Zar ne znaš što je to?" Odvratih: "Ne, gospodaru!" (14) On reče: "To su dva Pomazanika koji stoje pred Gospodarem sve zemlje."

Šesto viđenje: Knjiga koja leti

#5Podigoh opet oči i vidjeh: leti svitak knjige. (2) Anđeo me upita: "Što vidiš?" Odgovorih: "Vidim svitak knjige gdje leti: dužina joj je dvadeset lakata, a širina deset." (3) On mi tad reče: "To je prokletstvo koje će zahvatiti svu zemlju; odsad, svaki koji krade bit će po njem izgnan odavde i svaki koji krivo priseže bit će po njem odavde protjeran. (4) Ja ću ga izvesti - riječ je Gospodina nad Vojskama - da uđe u kuću lupežu i u kuću onome koji se krivo kune mojim imenom te da boravi usred njegove kuće i uništi je skupa s njenim drvljem i kamenjem."

Sedmo viđenje: Žena u vaganu

(5) Anđeo koji je govorio sa mnom iziđe i reče mi: "Podigni oči i pogledaj što se to pojavljuje." (6) Ja ga upitah: "Što je to?" On reče: "To se pojavljuje efa." I nastavi: "To je opća pokvarenost na zemlji." (7) I gle, podiže se olovan poklopac i jedna žena sjedi usred efe. (8) On reče: "To je zloća." I gurnu je u efu i baci joj na otvor olovni poklopac. (9) Podigavši oči, vidjeh: dvije žene izlaze s vjetrom u krilima, a krila im bijahu kao krila rode; one podigoše efu između zemlje i neba. (10) Upitah tad anđela koji je govorio sa mnom: "Kamo odnose efu?" (11) On mi odgovori: "Da joj sagrade hram u zemlji šinearskoj i da joj pripreme postolje na koje će je postaviti."

Osmo viđenje: Kola

#6I podigoh oči i vidjeh: gle, četvera bojna kola izlaze između dviju gora; a gore bijahu od mjedi. (2) U prvim kolima bijahu riđi konji; u drugim kolima crni konji; (3) u trećim kolima bijeli konji, a u četvrtim kolima konji šareni. (4) Obratih se anđelu koji je govorio sa mnom i upitah ga: "Što je to, gospodaru?" (5) Anđeo mi odgovori ovako: "Ti kreću u četiri vjetra nebeska pošto su stajali pred Gospodarem sve zemlje. (6) Riđani kreću u zemlju istočnu; vranci u zemlju sjevernu; bijelci kreću u zemlju zapadnu, a šarci kreću u zemlju južnu." (7) Krepko oni stupaju, nestrpljivi da obiđu zemlju. On im reče: "Idite, obiđite zemlju!" I oni krenuše obilaziti zemljom. (8) On me zovnu i reče mi: "Vidi, oni koji su krenuli u sjevernu zemlju umirit će gnjev moj u zemlji sjevernoj."

Zavjetna kruna

(9) I dođe mi riječ Gospodnja: (10) "Uzmi prinose od izgnanika - od Heldaja, Tobije i Jedaje - i pođi

danas i uđi u dom Jošije, sina Sefanijina, koji je došao iz Babilona. (11) Uzmi srebra i zlata, načini krunu i stavi na glavu Jošui, sinu Josadakovu, velikom svećeniku. (12) I reci mu: 'Ovako govori Gospodin nad Vojskama: Evo čovjeka komu je ime Izdanak; ispod njega će proklijati i on će sazdati Svetište Gospodnje. (13) On će sazdati Svetište Gospodnje i proslaviti se. On će sjediti i vladati na prijestolju. A do njega će na prijestolju biti svećenik. Sklad savršen bit će među njima. (14) A kruna neka ostane u Gospodnjem Svetištu za spomen Heldaju, Tobiji, Jedaji i Jošiji, sinu Sefanijinu. (15) I oni koji su daleko doći će i sazdat će Svetište Gospodnje. Znat ćete tako da me Gospodin nad Vojskama k vama poslao.' To će se zbiti ako zaista poslušate glas Gospodina, Boga svojega."

i Daniel (2; 7) primaju u snovima navještaj spasenja.

(Dn 2)
#2Druge godine Nabukodonozorova kraljevanja usni Nabukodonozor sanje: njegov se duh zbog toga uznemiri, a san ga ostavi. (2) Kralj naredi da se pozovu čarobnici i gataoci, zaklinjači i zvjezdari da protumače kralju njegove sanje. (3) Dođoše dakle te stadoše pred kralja. Kralj im reče: "Usnih jednu sanju i moj se duh uznemiri od želje da razumijem sanju." (4) Kaldejci odgovoriše kralju (aramejski): "O kralju, živ bio dovijeka! Pripovjedi svoju sanju slugama svojim, a mi ćemo ti otkriti njezino značenje." (5) Kralj odgovori i reče zvjezdarima: "Moja je odluka neopoziva: ako mi ne kažete što sam snio i što san znači, bit ćete rastrgani u komade, a vaše će kuće postati smetišta. (6) No ako mi otkrijete moju sanju i njezino značenje, dobit ćete od mene darove i poklone i velike časti. Otkrijte mi dakle što sam snio i što san znači." (7) Oni opet odgovoriše: "Neka kralj rekne svoju sanju slugama svojim, a mi ćemo mu otkriti njezino značenje." (8) A kralj: "Dobro ja znam da želite dobiti na vremenu jer znate da je moja odluka neopoziva. (9) Ako mi ne kažete što sam snio, znači da me namjeravate obmanjivati varavim riječima i izmišljotinama dok nekako ne prođe vrijeme. Stoga, recite mi moj san, pa ću znati da li mi možete kazati i njegovo značenje!" (10) Zvjezdari odgovoriše pred kraljem: "Nema na svijetu čovjeka koji bi takvo što mogao otkriti kralju. I stoga nijedan kralj, ma kako velik i moćan, takvo što ne traži od čarobnika, gataoca ili zvjezdara. (11) Što tražiš, kralju, teško je, i nema ga tko bi to mogao otkriti kralju osim bogova, koji ne borave među smrtnicima." (12) Tada se kralj silno razgnjevi i razbjesni te naredi da se pogube svi mudraci babilonski. (13) Pošto je objavljena naredba da se ubiju mudraci, potražiše i Daniela i njegove drugove da ih pogube. (14) No Daniel se mudrim i umnim riječima obrati na Arjoka, zapovjednika kraljevskih straža, koji bijaše izišao da pogubi mudrace babilonske. (15) On reče Arjoku, zapovjedniku kraljevu: "Zašto je kralj izdao tako strogu naredbu?" Arjok pripovjedi Danielu, (16) a Daniel otiđe kralju i zamoli da mu dade vremena te će kralju otkriti što san znači.
Danielu objavljen san
(17) Daniel uđe u svoju kuću te sve kaza Hananiji, Mišaelu i Azarji, svojim drugovima, (18) da mole milosrđe u Boga Nebeskoga radi te tajne, da Daniel i njegovi drugovi ne poginu s drugim mudracima babilonskim. (19) I objavi se tajna Danielu u noćnom viđenju. A Daniel blagoslovi Boga Nebeskoga. (20) Daniel prihvati riječ i reče: "Bilo ime Božje blagoslovljeno odvijeka dovijeka, njegova je mudrost i sila. (21) On mijenja doba i vremena, ruši i postavlja kraljeve, daje mudrost mudrima a znanje pronicavima. (22) On otkriva dubine i tajne, zna što je u tminama i svjetlost prebiva u njega. (23) Tebe, o Bože otaca mojih, slavim i hvalim što si mi dao mudrost i jakost! Evo, objavio si mi ono što smo te molili, objavio si nam što kralj traži."
Daniel saopćuje san kralju
(24) Daniel ode k Arjoku, kome bijaše kralj naredio da smakne mudrace babilonske. Uđe i reče mu: "Ne ubijaj mudraca babilonskih! Odvedi me kralju, pa ću mu otkriti što san znači." (25) Arjok žurno odvede Daniela kralju i reče: "Našao sam među izgnanicima judejskim čovjeka koji će kralju kazati što san znači." (26) Kralj reče Danielu (koji se zvaše Baltazar): "Jesi li kadar kazati mi san koji sam usnio i što znači?" (27) Daniel odgovori pred kraljem: "Tajnu koju istražuje kralj ne mogahu kralju otkriti mudraci, čarobnici, gataoci i zaklinjači; (28) ali ima na nebu Bog koji objavljuje tajne i on je

saopćio kralju Nabukodonozoru ono što će biti na svršetku dana. Evo tvoje sanje i onoga što ti se prividjelo na postelji: (29) O kralju, na tvojoj ti postelji dođoše misli o tome što će se dogoditi kasnije, a Otkrivatelj tajna saopćio ti je ono što će biti. (30) Iako nemam mudrosti više nego ostali smrtnici, ta mi je tajna objavljena samo zato da njezino značenje saopćim kralju i da upoznaš misli svoga srca. (31) Ti si, o kralju, imao viđenje: gle, kip, golem kip, vrlo blistav, stajaše pred tobom, strašan za oči. (32) Tome kipu glava bijaše od čistog zlata, prsa i ruke od srebra, trbuh i bedra od mjedi, (33) gnjati od željeza, a stopala dijelom od željeza, dijelom od gline. (34) Ti si promatrao: iznenada se odvali kamen a da ga ne dodirnu ruka, pa udari u kip, u stopala od željeza i gline te ih razbi. (35) Tada se smrvi najednom željezo i glina, mjed, srebro i zlato, i sve postade kao pljeva na gumnu ljeti i vjetar sve odnese bez traga. A kamen koji bijaše u kip udario postade veliko brdo te napuni svu zemlju. (36) To bijaše sanja; a njezino ćemo značenje reći pred kraljem."
Tumačenje sna
(37) "Ti, o kralju, kralju kraljeva, komu Bog Nebeski dade kraljevstvo, silu moć i slavu - (38) i u čije je ruke stavio, gdje god se našli, sinove ljudske, životinje poljske, ptice nebeske i postavio te gospodarom nad svim time - ti si glava od zlata. (39) Poslije tebe ustat će drugo kraljevstvo, slabije od tvoga, pa treće, od mjedi, koje će gospodariti svom zemljom. (40) A četvrto kraljevstvo bit će tvrdo poput željeza, poput željeza koje sve satire i mrvi; kao željezo koje razbija, skršit će i razbit sva ona kraljevstva. (41) Stopala koja si vidio, dijelom glina a dijelom željezo, jesu podijeljeno kraljevstvo; imat će nešto od čvrstoće željeza prema onome što si vidio željezo izmiješano s glinom. (42) Prsti stopala, dijelom željezo a dijelom glina: kraljevstvo će biti dijelom čvrsto a dijelom krhko. (43) A što si vidio željezo izmiješano s glinom: oni će se miješati ljudskim sjemenom, ali se neće držati zajedno, kao što se ni željezo ne da pomiješati s glinom. (44) U vrijeme ovih kraljeva Bog Nebeski podići će kraljevstvo koje neće nikada propasti i neće prijeći na neki drugi narod. Ono će razbiti i uništiti sva ona kraljevstva, a samo će stajati dovijeka - (45) kao što si vidio da se kamen s brijega odvalio a da ga ne dodirnu ruka te smrvio željezo, mjed, glinu, srebro i zlato. Veliki je Bog saopćio kralju što se ima dogoditi. Sanja je istinita, a tumačenje joj pouzdano."
Nabukodonozor slavi Boga
(46) Nato kralj Nabukodonozor pade ničice i pokloni se pred Danielom. Naredi da mu prinesu dar i kad. (47) I reče kralj Danielu: "Zaista, vaš je bog Bog nad bogovima i gospodar nad kraljevima, Otkrivatelj tajna, kad si mogao otkriti ovu tajnu." (48) Kralj uzvisi Daniela i dariva ga mnogim blistavim darovima. Postavi ga upraviteljem sve pokrajine babilonske i starješinom svih mudraca babilonskih. (49) Daniel zamoli kralja da odredi za upravitelje pokrajine babilonske Šadraka, Mešaka i Abed Nega, a Daniel ostade na kraljevu dvoru.

(Dn 7)
#7Prve godine Baltazara, kralja babilonskoga, usni Daniel san: utvare mu se na postelji vrzle glavom. Sažeto zapisa što je usnio. (2) Kazivaše ovako: Noću u viđenju pogledah, kad eno: četiri vjetra nebeska uzbibaše veliko more. (3) Četiri goleme nemani iziđoše iz mora, svaka drukčija. Prva bijaše kao lav, a krila joj orlovska. (4) Dok je promatrah, krila joj se iščupaše, diže se ona sa zemlje i uspravi na noge kao čovjek, i bijaše joj dano srce čovječje. (5) Kad eno druga neman: gle, sasvim drukčija: kao medvjed, s jedne strane uspravljena, tri joj rebra u raljama, među zubima. I bijaše joj rečeno: "Ustani, nažderi se mesa!" (6) Gledah dalje, i evo: treća neman kao leopard, na leđima joj četiri ptičja krila: imaše četiri glave, i dana joj je moć. (7) Zatim, u noćnim viđenjima, pogledah, kad eno: četvrta neman, strahovita, užasna, izvanredno snažna: imaše velike gvozdene zube; ona žderaše, mrvljaše, a što preostade, gazila je nogama. Razlikovala se od prijašnjih nemani i imaše deset rogova. (8) Promatrah joj rogove, i gle: među njima poraste jedan mali rog; i pred tim se rogom iščupaše tri prijašnja roga. I gle, na tome rogu oči kao oči čovječje i usta koja govorahu velike hule.
Pradavni sudi nemanima
(9) Gledao sam: Prijestolja bjehu postavljena i Pradavni sjede. Odijelo mu bijelo poput snijega;

vlasi na glavi kao čista vuna. Njegovo prijestolje kao plamenovi ognjeni i točkovi kao žarki oganj. (10) Rijeka ognjena tekla, izvirala ispred njega. Tisuću tisuća služahu njemu, mirijade stajahu pred njim. Sud sjede, knjige se otvoriše. (11) Ja gledah tada, zbog buke velikih hula što ih govoraše rog, i dok gledah, neman bi ubijena, njezino tijelo raskomadano i predano ognju. (12) Ostalim nemanima vlast bi oduzeta, ali im duljina života bi na jedno vrijeme i rok.
Vlast svijeta
predana Sinu čovječjemu
(13) Gledah u noćnim viđenjima i gle, na oblacima nebeskim dolazi kao Sin čovječji. On se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu. (14) Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo, da mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna i nikada neće proći, kraljevstvo njegovo neće propasti.
Anđeo tumači viđenje
(15) Meni, Danielu, smete se zbog toga sav duh, viđenja mi se vrzoše glavom, svega me prestraviše. (16) Pristupih jednome od onih koji stajahu ondje i zamolih ga da mi rekne istinu o svemu tome. On mi odgovori i kaza mi značenje: (17) "One četiri goleme nemani jesu četiri kralja koji će se dići na zemlji. (18) Ali će od njih kraljevstvo preuzeti Sveci Svevišnjega i oni će ga posjedovati za vijeke vjekova." (19) Zaželjeh tada saznati istinu o četvrtoj nemani, onoj koja se razlikovaše od svih drugih, bila izvanredno strašna, imala gvozdene zube i mjedene pandže i koja je žderala i mrvila i nogama gazila što preostajaše; (20) i o deset rogova što bijahu na njezinoj glavi, i o drugom rogu koji poraste dok tri prva otpadoše - o rogu koji imaše oči i usta što govorahu velike hule i koji bijaše veći nego drugi rogovi. (21) I gledao sam kako ovaj rog ratuje protiv Svetaca te ih nadvladava, (22) dok ne dođe Pradavni, koji dosudi pravdu Svecima Svevišnjega, i dok ne dođe vrijeme kad Sveci zaposjedoše kraljevstvo. (23) On reče: "Četvrta neman bit će četvrto kraljevstvo na zemlji, različito od svih kraljevstava. Progutat će svu zemlju, zgazit' je i smrviti. (24) A deset rogova: Od ovoga kraljevstva nastat će deset kraljeva, a iza njih će se podići jedan drugi različit od onih prvih - i oborit će tri kralja. (25) On će huliti na Svevišnjega, zatirati Svece Svevišnjega; pomišljat će da promijeni blagdane i Zakon, i Sveci će biti predani u njegove ruke na jedno vrijeme i dva vremena i polovinu vremena. (26) Tada će sjesti Sud, vlast mu oduzeti, razoriti, sasvim uništiti. (27) A kraljevstvo, vlast i veličanstvo pod svim nebesima dat će se puku Svetaca Svevišnjega. Kraljevstvo njegovo kraljevstvo je vječno, i sve vlasti služit će mu i pokoravati se njemu." (28) Ovdje se završava izvještaj. Ja, Daniel, bijah vrlo potresen u svojim mislima i lice mi problijedje, ali sve ovo sačuvah u srcu svojemu.

Joel obećava da će biti snova u vrijeme kad se izlije Duh (3,1).

(Jl 3,1)
"Poslije ovoga izlit ću Duha svoga na svako tijelo, i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja.

Za razliku od okolnih pogana, čini se da Izrael nije znao za službene tumače snova. Abraham, Izak, Jakob, Samuel, Natan, Salomon... svi oni shvaćaju sne sami od sebe; a tumača snova ne susrećemo ni u Hramu, ni na kraljevskom dvoru. Ali kad Gospodin šalje snove poganskim kraljevima, onda misterije tih snova do kojih se ne mogu vinuti nežidovski tumači objašnjavaju sluge pravoga Boga (Post 42; Dn; 2; 4).

(Post 42)
Kad je Jakov čuo da u Egiptu ima žita, reče svojim sinovima: "Što tu zurite jedan u drugoga? (2) Čujem da ima žita u Egiptu. Otiđite dolje te nam ga odande nabavite da ostanemo na životu i ne pomremo." (3) Tako desetero Josipove braće siđe da nabavi žita iz Egipta. (4) Benjamina, Josipova pravog brata, Jakov ne posla s ostalima. "Da ga ne bi zadesila kakva nesreća", govorio je. (5) Među

onima koji su išli nabavljati žito, jer u zemlji kanaanskoj vladaše glad, bijahu i sinovi Izraelovi. (6) Josip je bio namjesnik u zemlji; on je dijelio žito svemu svijetu. Dođu tako i Josipova braća i poklone mu se licem do zemlje. (7) Josip prepozna braću čim ih ugleda, ali se prema njima vladao kao stranac i oštro im govorio. Zapita ih: "Odakle dolazite?" Odgovore: "Iz zemlje kanaanske došli smo da kupimo hrane." (8) Iako je Josip prepoznao svoju braću, oni njega nisu prepoznali. (9) Josip se sjeti snova što ih je o njima sanjao. I reče im: "Vi ste uhode! Došli ste da izvidite slaba mjesta ove zemlje." (10) Oni mu odgovore: "Ne, gospodaru! Tvoje su sluge došle da nabave hrane. (11) Svi smo sinovi jednog oca; pošteni smo ljudi; sluge tvoje nikad nisu bile uhode." (12) On će im opet: "Ne, nego ste došli da izvidite slaba mjesta ove zemlje." (13) Nato oni uzvrate: "Nas, tvojih slugu, bijaše dvanaestero braće - sinovi jednog oca, u zemlji kanaanskoj; najmlađi je sad s ocem, a jednoga više nema." (14) No Josip im dobaci: "Onako kako sam vam već rekao: vi ste uhode! (15) Ovako ću vas iskušati: odavde, tako mi faraona, nećete izići ako vaš najmlađi brat ne dođe ovamo! (16) Pošaljite jednoga između sebe da vam dovede brata, a vi ostali u zatvor! Tako ću iskušati vaše riječi i vidjeti je li u vas istina ili nije. Inače, tako mi faraona, vi ste uhode!" (17) Potom ih baci u zatvor na tri dana. (18) Treći im dan reče Josip: "Izvršite to, i ostat ćete na životu, jer sam ja čovjek bogobojazan. (19) Ako ste pošteni, neka jedan od vas ostane u zatvoru, a vi ostali idite i nosite žito svojim izgladnjelim domovima. (20) Poslije toga dovedite mi svoga najmlađeg brata, tako da se obistine vaše riječi te da ne izginete." Oni pristanu. (21) Zatim je jedan drugom govorio : "Jao nama! Stiže nas kazna zbog našega brata; gledali smo njegovu muku dok nas je molio za milost, ali ga nismo uslišali. Stoga nas je ova nevolja snašla." (22) Ruben im odvrati: "Zar vam nisam govorio: Ne ogrešujte se o mladića! Ali vi niste slušali. Sad se traži račun za njegovu krv." (23) Nisu znali da ih Josip razumije, jer su se s njim razgovarali preko tumača. (24) On se od njih udalji te zaplaka. Opet se vrati i razgovaraše s njima. Onda izdvoji Šimuna između njih i naredi da bude svezan na njihove oči.

Povratak Jakovljevih sinova
u Kanaan

(25) Potom Josip zapovjedi da im vreće napune žitom; da svakome njegov novac metnu u vreću i da im daju poputninu. Tako im učine. (26) Tada oni natovare žito na svoje magarce i krenu odande. (27) Kad na prenoćištu jedan od njih otvori svoju vreću da nahrani magarca, opazi svoj novac ozgo u vreći. (28) "Moj je novac vraćen!" - povika braći. - "Evo ga u mojoj vreći!" Zadrhta srce u njima. Zgledaše se, uplašeni, i rekoše: "Što nam ovo Bog uradi!" (29) Došavši k svome ocu Jakovu u zemlju kanaansku, kazaše mu sve što ih je snašlo. (30) "Čovjek koji je gospodar one zemlje", rekoše, "oštro nam je govorio i optužio nas kao uhode. (31) Pošteni smo ljudi, kazasmo mu, i nikad nismo bili uhode. (32) Bilo nas je dvanaestero braće, sinovi istog oca, ali jednoga više nema, dok se najmlađi sad nalazi s našim ocem u zemlji kanaanskoj. (33) Ali čovjek koji je gospodar one zemlje reče nam: 'Ovim ću doznati da ste pošteni ljudi: ostavite jednoga brata kod mene, a vi ostali uzmite što vam treba za izgladnjele domove, pa idite. (34) Onda mi dovedite svoga najmlađeg brata, tako da znam da niste uhode, nego pošteni ljudi. Poslije toga vratit ću vam vašeg brata, i vi ćete se moći slobodno kretati u ovoj zemlji.'" (35) Kako su praznili svoje vreće, svaki nađe u vreći svoju kesu. Opazivši to, zapadoše u strah - i oni i njihov otac. (36) "Mene vi ostavljate bez djece!" - reče im njihov otac. - "Josipa je nestalo, Šimuna nema, a sad biste odveli i Benjamina. Sve se to na me svaljuje!" (37) Onda Ruben reče svome ocu: "Ubij moja dva sina ako ti ga ja natrag ne dovedem! Predaj ga u moje ruke, i ja ću ti ga vratiti!" (38) "Moj sin neće s vama!" - uzvrati on. - "Njegov je pravi brat već mrtav, a on je ostao sam. Ako bi ga na putu na koji ćete poći snašla nesreća, u tuzi biste otpravili moju sijedu glavu dolje u Šeol."

(Dn 2)

Druge godine Nabukodonozorova kraljevanja usni Nabukodonozor sanje: njegov se duh zbog toga uznemiri, a san ga ostavi. (2) Kralj naredi da se pozovu čarobnici i gataoci, zaklinjači i zvjezdari da protumače kralju njegove sanje. (3) Dođoše dakle te stadoše pred kralja. Kralj im reče: "Usnih

jednu sanju i moj se duh uznemiri od želje da razumijem sanju." (4) Kaldejci odgovoriše kralju (aramejski): "O kralju, živ bio dovijeka! Pripovjedi svoju sanju slugama svojim, a mi ćemo ti otkriti njezino značenje." (5) Kralj odgovori i reče zvjezdarima: "Moja je odluka neopoziva: ako mi ne kažete što sam snio i što san znači, bit ćete rastrgani u komade, a vaše će kuće postati smetišta. (6) No ako mi otkrijete moju sanju i njezino značenje, dobit ćete od mene darove i poklone i velike časti. Otkrijte mi dakle što sam snio i što san znači." (7) Oni opet odgovoriše: "Neka kralj rekne svoju sanju slugama svojim, a mi ćemo mu otkriti njezino značenje." (8) A kralj: "Dobro ja znam da želite dobiti na vremenu jer znate da je moja odluka neopoziva. (9) Ako mi ne kažete što sam snio, znači da me namjeravate obmanjivati varavim riječima i izmišljotinama dok nekako ne prođe vrijeme. Stoga, recite mi moj san, pa ću znati da li mi možete kazati i njegovo značenje!" (10) Zvjezdari odgovoriše pred kraljem: "Nema na svijetu čovjeka koji bi takvo što mogao otkriti kralju. I stoga nijedan kralj, ma kako velik i moćan, takvo što ne traži od čarobnika, gataoca ili zvjezdara. (11) Što tražiš, kralju, teško je, i nema ga tko bi to mogao otkriti kralju osim bogova, koji ne borave među smrtnicima." (12) Tada se kralj silno razgnjevi i razbjesni te naredi da se pogube svi mudraci babilonski. (13) Pošto je objavljena naredba da se ubiju mudraci, potražiše i Daniela i njegove drugove da ih pogube. (14) No Daniel se mudrim i umnim riječima obrati na Arjoka, zapovjednika kraljevskih straža, koji bijaše izišao da pogubi mudrace babilonske. (15) On reče Arjoku, zapovjedniku kraljevu: "Zašto je kralj izdao tako strogu naredbu?" Arjok pripovjedi Danielu, (16) a Daniel otiđe kralju i zamoli da mu dade vremena te će kralju otkriti što san znači.

Danielu objavljen san

(17) Daniel uđe u svoju kuću te sve kaza Hananiji, Mišaelu i Azarji, svojim drugovima, (18) da mole milosrđe u Boga Nebeskoga radi te tajne, da Daniel i njegovi drugovi ne poginu s drugim mudracima babilonskim. (19) I objavi se tajna Danielu u noćnom viđenju. A Daniel blagoslovi Boga Nebeskoga. (20) Daniel prihvati riječ i reče: "Bilo ime Božje blagoslovljeno odvijeka dovijeka, njegova je mudrost i sila. (21) On mijenja doba i vremena, ruši i postavlja kraljeve, daje mudrost mudrima a znanje pronicavima. (22) On otkriva dubine i tajne, zna što je u tminama i svjetlost prebiva u njega. (23) Tebe, o Bože otaca mojih, slavim i hvalim što si mi dao mudrost i jakost! Evo, objavio si mi ono što smo te molili, objavio si nam što kralj traži."

Daniel saopćuje san kralju

(24) Daniel ode k Arjoku, kome bijaše kralj naredio da smakne mudrace babilonske. Uđe i reče mu: "Ne ubijaj mudraca babilonskih! Odvedi me kralju, pa ću mu otkriti što san znači." (25) Arjok žurno odvede Daniela kralju i reče: "Našao sam među izgnanicima judejskim čovjeka koji će kralju kazati što san znači." (26) Kralj reče Danielu (koji se zvaše Baltazar): "Jesi li kadar kazati mi san koji sam usnio i što znači?" (27) Daniel odgovori pred kraljem: "Tajnu koju istražuje kralj ne mogahu kralju otkriti mudraci, čarobnici, gataoci i zaklinjači; (28) ali ima na nebu Bog koji objavljuje tajne i on je saopćio kralju Nabukodonozoru ono što će biti na svršetku dana. Evo tvoje sanje i onoga što ti se prividjelo na postelji: (29) O kralju, na tvojoj ti postelji dođoše misli o tome što će se dogoditi kasnije, a Otkrivatelj tajna saopćio ti je ono što će biti. (30) Iako nemam mudrosti više nego ostali smrtnici, ta mi je tajna objavljena samo zato da njezino značenje saopćim kralju i da upoznaš misli svoga srca. (31) Ti si, o kralju, imao viđenje: gle, kip, golem kip, vrlo blistav, stajaše pred tobom, strašan za oči. (32) Tome kipu glava bijaše od čistog zlata, prsa i ruke od srebra, trbuh i bedra od mjedi, (33) gnjati od željeza, a stopala dijelom od željeza, dijelom od gline. (34) Ti si promatrao: iznenada se odvali kamen a da ga ne dodirnu ruka, pa udari u kip, u stopala od željeza i gline te ih razbi. (35) Tada se smrvi najednom željezo i glina, mjed, srebro i zlato, i sve postade kao pljeva na gumnu ljeti i vjetar sve odnese bez traga. A kamen koji bijaše u kip udario postade veliko brdo te napuni svu zemlju. (36) To bijaše sanja; a njezino ćemo značenje reći pred kraljem."

Tumačenje sna

(37) "Ti, o kralju, kralju kraljeva, komu Bog Nebeski dade kraljevstvo, silu moć i slavu - (38) i u čije je ruke stavio, gdje god se našli, sinove ljudske, životinje poljske, ptice nebeske i postavio te gospodarom nad svim time - ti si glava od zlata. (39) Poslije tebe ustat će drugo kraljevstvo, slabije

od tvoga, pa treće, od mjedi, koje će gospodariti svom zemljom. (40) A četvrto kraljevstvo bit će tvrdo poput željeza, poput željeza koje sve satire i mrvi; kao željezo koje razbija, skršit će i razbit sva ona kraljevstva. (41) Stopala koja si vidio, dijelom glina a dijelom željezo, jesu podijeljeno kraljevstvo; imat će nešto od čvrstoće željeza prema onome što si vidio željezo izmiješano s glinom. (42) Prsti stopala, dijelom željezo a dijelom glina: kraljevstvo će biti dijelom čvrsto a dijelom krhko. (43) A što si vidio željezo izmiješano s glinom: oni će se miješati ljudskim sjemenom, ali se neće držati zajedno, kao što se ni željezo ne da pomiješati s glinom. (44) U vrijeme ovih kraljeva Bog Nebeski podići će kraljevstvo koje neće nikada propasti i neće prijeći na neki drugi narod. Ono će razbiti i uništiti sva ona kraljevstva, a samo će stajati dovijeka - (45) kao što si vidio da se kamen s brijega odvalio a da ga ne dodirnu ruka te smrvio željezo, mjed, glinu, srebro i zlato. Veliki je Bog saopćio kralju što se ima dogoditi. Sanja je istinita, a tumačenje joj pouzdano."

Nabukodonozor slavi Boga

(46) Nato kralj Nabukodonozor pade ničice i pokloni se pred Danielom. Naredi da mu prinesu dar i kad. (47) I reče kralj Danielu: "Zaista, vaš je bog Bog nad bogovima i gospodar nad kraljevima, Otkrivatelj tajna, kad si mogao otkriti ovu tajnu." (48) Kralj uzvisi Daniela i dariva ga mnogim blistavim darovima. Postavi ga upraviteljem sve pokrajine babilonske i starješinom svih mudraca babilonskih. (49) Daniel zamoli kralja da odredi za upravitelje pokrajine babilonske Šadraka, Mešaka i Abed Nega, a Daniel ostade na kraljevu dvoru.

(Dn 4)

Ja, Nabukodonozor, življah mirno u svojoj kući i sretno u svojoj palači, (2) kad vidjeh sanju koja me uplašila. Utvare i viđenja što su mi se na mom ležaju vrzla po glavi uznemiriše me. (3) I naredih: neka mi pozovu sve mudrace babilonske da mi kažu što sanja znači. (4) Dođoše gataoci, čarobnici, zvjezdari i tumači znakova: ja im rekoh svoju sanju, a oni mi ne znadoše reći njezino značenje. (5) Tada dođe preda me Daniel, koji je nazvan Baltazar prema imenu moga boga, i u komu prebiva duh Boga Svetoga. Ja mu pripovjedih svoju sanju: (6) "Baltazare, starješino gatalaca, znam da u tebi prebiva duh Boga Svetoga i da ti nijedna tajna nije preteška: evo sanje što je imah: daj mi njezino značenje. (7) Evo viđenja što mi se na postelji vrzlo po glavi: Pogledam, kad evo jedno stablo usred zemlje vrlo veliko. (8) Stablo poraste, postade snažno, visina mu doseže nebo, vidjelo se s krajeva zemlje. (9) Krošnja mu bijaše lijepa, plodovi obilni; na njemu je bilo hrane za sve, u njegovoj sjeni počivaše zvijerje poljsko, na njegovim se granama gnijezdile ptice nebeske i svako se tijelo hranilo od njega. (10) Ja promatrah viđenja što su mi se na mojoj postelji vrzla po glavi kad, evo, Stražar, Svetac, silazi s neba, (11) silnim glasom viče: 'Posijecite stablo, okrešite mu grane, počupajte mu lišće, pobacajte plodove! Neka se životinje razbjegnu ispod njega i ptice s grana njegovih! (12) U zemlji ostavite panj i korijenje u gvozdenim i mjedenim okovima, u travi poljskoj! Neka ga pere rosa nebeska, i travu zemaljsku neka dijeli sa zvijerjem poljskim! (13) Neka mu se promijeni srce čovječje, srce životinjsko nek' mu se dade! Sedam vremena neka prođe nad njim! (14) Tako su presudili Stražari, tako su odlučili Sveci, da sve živo upozna kako Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim: on ga daje kome hoće i postavlja nad njim najnižega od ljudi!' (15) Ovo je sanja što je vidjeh ja, kralj Nabukodonozor. A ti, Baltazare, reci mi njezino značenje, jer mi nijedan od mudraca moga kraljevstva to ne može reći; ti možeš, jer u tebi je duh Boga Svetoga."

Daniel tumači san

(16) Tada se Daniel, nazvan Baltazar, načas smete i prestraši u svojim mislima. Kralj reče: "Baltazare, ne daj se zbuniti ovom sanjom i njezinim značenjem!" Baltazar odgovori: "Gospodaru moj, ova sanja neka bude tvojim dušmanima i njezino značenje tvojim mrziteljima! (17) Stablo koje si vidio, veliko i snažno, koje seže sve do neba i vidi se po svoj zemlji, (18) krošnje lijepe i plodova obilnih na kojem bijaše hrane za sve i pod kojim počiva zvijerje poljsko, a na njegovim se granama gnijezde ptice nebeske: (19) to si ti, o kralju, koji si velik i moćan, veličina ti se povećala i dosegla do neba, a tvoja vlast do krajeva zemlje. (20) A što je vidio kralj kako Stražar, Svetac, silazi s neba te govori: 'Posijecite stablo, raskomadajte ga, no njegov panj i korijenje ostavite u zemlji, u

gvozdenim i mjeđenim okovima, u travi poljskoj, neka ga pere rosa nebeska i dio neka mu bude sa zvijerjem poljskim dok ne prođe sedam vremena nad njim' - (21) ovo je značenje, o kralju, odluka Svevišnjega što će se ispuniti na mom gospodaru kralju: (22) Izagnat će te iz društva ljudi i sa životinjama ćeš poljskim boraviti; hranit ćeš se travom kao goveda, tebe će prati rosa nebeska; sedam će vremena proći nad tobom dok ne upoznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim i da ga daje kome on hoće. (23) A što se reklo 'Ostavite panj i korijenje stabla' - tvoje će se kraljevstvo obnoviti čim spoznaš da Nebesa imaju svu vlast. (24) Zato, kralju, neka ti bude mio moj savjet: iskupi svoje grijehe pravednim djelima i svoja bezakonja milosrđem prema siromasima, da bi ti potrajala sreća."

San se ispunja

(25) Sve se to dogodi kralju Nabukodonozoru. (26) Dvanaest mjeseci kasnije, šetajući babilonskim kraljevskim dvorom, (27) kralj govoraše: "Nije li to taj veliki Babilon što ga ja sagradih da mi bude kraljevskom prijestolnicom - snagom svoje moći, na slavu svoga veličanstva?" (28) Još bijahu te riječi u ustima njegovim kad s neba dođe glas: "Tebi se objavljuje, kralju Nabukodonozore! Kraljevstvo ti se oduzelo; (29) bit ćeš izagnan iz društva ljudi, sa životinjama ćeš poljskim boraviti; hranit ćeš se travom kao goveda, i sedam će vremena proći nad tobom dok ne spoznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim, i da ga on daje kome hoće." (30) I smjesta se riječ izvrši na Nabukodonozoru: bi izagnan iz društva ljudi, jeđaše travu kao goveda, prala ga rosa nebeska; vlasi mu narastoše poput orlova perja, a njegovi nokti kao ptičje pandže.

Nabukodonozor izliječen

(31) "Pošto se navršiše određeni dani, ja, Nabukodonozor, podigoh oči prema nebu, razum mi se vrati, tada blagoslovih Svevišnjega hvaleći i uzvisujući onoga koji živi dovijeka: njegovo je kraljevstvo - kraljevstvo vječno, njegova je vlast za sva pokoljenja. (32) Stanovnici zemlje - upravo kao da ih i nema: po svojoj volji postupa on s vojskom nebeskom i sa žiteljima zemaljskim. Nitko ne može zaustaviti njegovu ruku ili mu kazati: 'Što to radiš?' (33) U isti čas razum mi se vrati, i na slavu moje kraljevske časti vrati mi se veličanstvo i sjaj; moji me savjetnici i velikaši potražiše, bih uspostavljen u kraljevsku čast i moja veličina još poraste. (34) Sada ja, Nabukodonozor, hvalim, uzvisujem i slavim Kralja nebeskoga, čija su sva djela istina, svi putovi pravda i koji može poniziti one koji hode u oholosti."

Tako pogani moraju priznati da je samo Gospodin gospodar misterija; i samo ih svojima objavljuje.

Kao što proročka misao razlikuje prave i lažne proroke, ona također razotkriva lažne sne (Pnz 13,2-6; Jr 23,25-32; Zah 10,2),

(Pnz 13,2-6)

(2) Ako se u tvojoj sredini pojavi kakav prorok ili čovjek sa snoviđenjima pa ti iznese kakvo znamenje ili čudo; (3) i to se znamenje ili čudo o kojem ti je govorio ispuni i onda ti on rekne: 'Pođimo sad za drugim bogovima kojih dosad ne poznaješ i njima iskazujmo štovanje', (4) nemoj slušati riječi toga proroka ni sne toga sanjača: to vas iskušava Gospodin, Bog vaš; hoće da dozna ljubite li zbilja Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim i svom dušom svojom. (5) Idite samo za Gospodinom, Bogom svojim; njega se bojte; njegove zapovijedi vršite; njegov glas slušajte; njemu štovanje iskazujte; uz njega se priljubite. (6) A onaj prorok ili sanjač neka se pogubi jer je poticao na otpad od Gospodina, Boga vašega, koji vas je izveo iz zemlje egipatske i otkupio vas iz kuće ropstva. Onaj te htio zavesti s puta kojim ti je Gospodin, Bog tvoj, naredio da ideš. Tako treba da iskorijeniš zlo iz svoje sredine.

(Jr 23,25-32)

(25) Čuo sam što govore proroci koji prorokuju laži u ime moje i tvrde: 'Usnio sam! Usnio sam!' (26) Dokle će među prorocima biti onih koji prorokuju laž i objavljuju prijevaru srca svojega? (27)

Misle da će svojim snima što ih jedan drugom pripovijedaju postići da narod moj zaboravi ime moje, kao što već oci njihovi zaboraviše ime moje uz Baala! (28) Prorok koji je usnio san neka samo pripovijeda svoj san, a u koga je riječ moja, neka po istini objavljuje riječ moju!" "Što je zajedničko slami i žitu? - riječ je Gospodnja. (29) Nije li riječ moja poput vatre - riječ je Gospodnja - i nije li slična malju što razbija pećinu? (30) Evo me stoga protiv proroka - riječ je Gospodnja - koji jedan drugome kradu moje riječi. (31) Evo me protiv proroka - riječ je Gospodnja - koji mlate jezikom i proroštva kuju. (32) Evo me protiv proroka - riječ je Gospodnja - koji prorokuju izmišljene snove i pripovijedajući ih zavode narod moj izmišljotinama svojim i lažima. A ja ih nisam poslao, niti sam im što zapovjedio, niti su narodu ovome od kakve koristi - riječ je Gospodnja.

(Zah 10,2)
(2) Lažno bajaju kumiri, prijevaru vide gatari, obmanu govore snovi, varljivu utjehu daju, zato kao stado blude ljudi, lutaju jer nemaju pastira.

ali time ne niječe božansko podrijetlo predačkih snova. No, činjenica da Biblija ne spominje snova tijekom stoljeća što su protekla od Salomona do Zaharije, kroz svekoliko veliko razdoblje proroka, ta činjenica, dakle, ima svoj smisao: ona znači da se u tom trenutku san smatra drugotnim oblikom objave, oblikom koji je namijenjen pojedincu (patrijarsi su ranije imali snova, ali u njihovo vrijeme nije postojao ni narod ni profetizam) ili pak poganima; proročka Riječ, naprotiv, jest u najvišem smislu oblik objave upućene narodu.

NOVI ZAVJET

Novi zavjet ne iznosi nijedan Isusov san; nesumnjivo stoga što se on malo bavi psihologijom Učitelja, ali još više stoga što on u Isusu vidi onoga koji je spoznao Oca bez ikakva posredstva. San se ipak javlja i u Novom zavjetu. Na Duhove Petar proglašava ispunjenje proročanstva iz Jl 3,1, u kojem je san znak očitovanja Duha u posljednje dane (Dj 2,17).

(Dj 2,17)
(17) "U posljednje dane, govori Bog: *Izlit ću Duha svoga na svako tijelo i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će mladići gledati viđenja, a starci vaši sne sanjati.*

Djela apostolska iznose više Pavlovih noćnih viđenja (16,9 sl; 18,9; 23,11; 27,23);

(Dj 16,9 sl)
(9) Noću je Pavao imao viđenje: Makedonac neki stajaše i zaklinjaše ga: "Prijeđi u Makedoniju i pomozi nam!" (10) Nakon viđenja nastojasmo odmah otputovati u Makedoniju, uvjereni da nas Bog zove navješćivati im evanđelje.

(Dj 18,9)
(9) Jedne noći reče Gospodin Pavlu u viđenju: "Ne boj se, nego govori i ne daj se ušutkati!

(Dj 23,11)
(11) Iduće noći pristupi mu Gospodin i reče: "Hrabro samo! Jer kao što si za me svjedočio u Jeruzalemu tako treba da i u Rimu posvjedočiš!"

(Dj 27,23)
(23) Noćas mi se ukaza anđeo Boga čiji sam i komu služim

ta ukazanja krijepe i vode Apostola i njegovo poslanje, ali mu ne donose nikakvu doktrinalnu poruku. Matej iznosi više snova sličnih starozavjetnima: javljaju se u vezi s objavama poganima (Mt 2,12; 27,19)

(Mt 2,12)
(12) Upućeni zatim u snu da se ne vraćaju Herodu, otiđoše drugim putem u svoju zemlju.

(Mt 27,19)
(19) Dok je sjedio na sudačkoj stolici, poruči nu njegova žena: "Mani se ti onoga pravednika jer sam danas u snu mnogo pretrpjela zbog njega."

ili kao vodstvo Josipu u vrijeme Isusova djetinjstva (1,20; 2,13.19.22: triput je riječ o ukazanjima anđela Gospodnjega na način Starog zavjeta).

(Mt 1,20)
(20) Dok je on to snovao, gle, anđeo mu se Gospodnji ukaza u snu i reče: "Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju. Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga.

(Mt 2,13.19.22)
(13) A pošto oni otiđoše, gle, anđeo se Gospodnji u snu javi Josipu: "Ustani, reče, uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i ostani ondje dok ti ne reknem jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi.
(19) Nakon Herodova skončanja, gle, anđeo se Gospodnji javi u snu Josipu u Egiptu:
(22) Ali saznavši da Arhelaj vlada Judejom namjesto svoga oca Heroda, bojao se poći onamo pa, upućen u snu, ode u kraj galilejski.

Tako i Novi zavjet zna za taj način objave koji je Bog primjenjivao u davnim vjekovima Starog zavjeta. U njima, on kao i proroci nekada, vidi objavu namijenjenu da prosvijetli nekog pojedinca (ponekad i poganina). A takva je objava, prema gledanju Novog zavjeta, podložna Riječi koja se obraća svoj Crkvi i očituje se najizvrsnije u Isusu Kristu.

-sastavio Milan Kušnjačić, 7. listopada 2023.